

Optikere overser samsynsproblemer

"Middelstore samsynsfejl, der fører til spændings- og udtrætnings-symptomer, lever en skyggetilværelse i Danmark" er en foretrukket vending hos optiker Torben Helstrup, som er en af landets førende specialister i samsynstræning.

Claus Suk Yong Jacobsen

Behovet for samsynstræning er overset blandt optikere i Danmark.

Det betyder, at mange personer med dårligt fungerende samsyn, ikke bliver tilbudt en behandling, der kan spare dem både besvær, penge og kvaler i form af hovedpine, koncentrationsbesvær, læsevanskeligheder og spændinger i nakke og skuldre.

Årsagerne kan virke banale: For det første er der i Danmark kun få optikere, der er opmærksomme på behovets omfang og mulighederne med samsynstræning.

Den typiske synsprøve hos en optiker involverer ikke undersøgelse for symptomer på svigtende samsyn.

"Mange optikere har ikke selv forstand på samsynstræning og har derfor ikke samsynsfejl med som en naturlig del af en synsprøve", siger optiker Bjarne Hansen, der som konsulent for Dansk Erhvervsoptik møder en betydelig mængde brillekunder med et overset behov for samsynstræning.

"Det burde være en naturlig del af en almindelig synsprøve, i særdeleshed en synsprøve på basis af en skærmbrille-rekvisition. Når personer har meget nærarbejde, stiller det større krav til vel-fungerende samsyn", siger Bjarne Hansen.

Løsningen på dette problem er at flere optikere sætter fokus på samsynstræning gennem kurser, der i det mindste sætter dem i stand til hurtigt, effektivt og regelmæssigt at opspore kunder med behov for optræning af samsynet.

Der er med andre ord et generelt uddannelsesbehov indenfor samsynstræning, men også behov for flere optikere med speciale indenfor dette felt.

"Jeg tror, der er et stort uopdaget behov, og vi mangler i branchen nogle flere optikere, der er uddannede indenfor samsynstræning", siger Mogens Skov Hansen fra Skovs Optik, hvor 4 fuldt erfarne optikere i Viborg og en optiker i afdelingen i Bjerringbro ret systematisk opsporer kunder med betydelige samsynsfejl.

Hos Wichmann Optik i Svendborg er der fastlagt tilsvarende interne rutiner:

"Alle børn der kommer herind bliver skrevet op til mig fra første færd. I langt de fleste tilfælde er der noget at gøre", siger Lars Vej, Lars Vej, der er specialist i samsynstræning hos Wichmann Optik i Svendborg.

En tommelfinger-regel, der nævnes af alle optikere med kendskab til samsynstræning, er at problemet spores allerede i anamnesen:

"Optikerne skal bare bruge ørerne. Normale øjne mærker man ikke. Hvis kunden mærker sine øjne jævnlige bør man lave en funktionsundersøgelse", siger Torben Helstrup fra Københavns Private Synspleje Klinik, der er en specialklinik for samsynstræning.

Henvisning mellem optikere er problematisk

For det andet nødvendiggør det begrænsede udbud nye procedurer omkring henvisning til de optikere, der tilbyder samsynstræning.

Øvelser med Brocks snor

Hvor andre sundhedsfaglige professioner ofte er gode til at henvise til optikere, der tilbyder samsynstræning, er optikere tilbageholdende med at henvise til andre optikere.

"Der er ikke mange optikere, der henviser til os", siger Mogens Skov Hansen i Skovs Optik i Viborg og Bjerringbro.

Også i Københavns-området lyder meldingen, at optikere er blandt de dårligste til at henvise personer med samsynsproblemer:

"Ud af den mængde optikere, der findes her, er det kun få procent, der er gode stabile henvisere", siger Torben Helstrup fra Københavns Private Synspleje Klinik.

I nogle tilfælde har kunden ved tidligere undersøgelser hos andre optikere fået besked om, at der er noget galt, men uden at optikerne har været konkrete i deres henvisning.

Konsulent for Dansk Erhvervsoptik, Bjarne Hansen, mener at manglen på henvisninger mellem optikere skyldes frygt for at miste forretning til en kollega, der både udfører samsynstræning og tilpasser briller.

"Der er hos mange optikere en barriere internt – vi sender ikke en kunde ud af huset. Det er meget svært at få en tradition indført, hvor man henviser til en kollega. Man er vant til at henvise til en øjenlæge, men nu skal man også vænne sig til at henvise til en kollega, der har samsyn som speciale", siger Bjarne Hansen fra Dansk Erhvervsoptik.

Løsningerne ligger lige for

Manglen på interne henvisninger mellem optikere kan også skyldes, at almindelige optikere ganske enkelt ikke er bekendt med andre optikere, der tilbyder samsynstræning, eller at de er usikre på proceduren.

For optikere med samsynstræning på menuen er det afgørende at udbrede kendskabet til denne service blandt andre optikere i deres område, samt at tilbyde rimelige vilkår for henvisning – først og fremmest en aftale om at opfordre brillekunder til at gå tilbage til den optiker, der har henvist dem.

Nogle optikere – som for eksempel Torben Helstrup i Københavns Private Synspleje Klinik – kan andre optikere

henviser til uden frygt for at lide tab på brillesalget, da disse har specialiseret sig 100 procent i samsynstræning.

Hvor optikere både tilbyder samsynstræning og brillesalg kan løsningen være at lave klare aftaler mellem henviser og specialist:

"Dem, der henviser, får en tilbagemelding fra mig: Skal kunden også bruge briller, siger jeg til dem, at de skal købe dem hos den optiker, der har henvist dem. På den måde mister min kollega ikke handel, men opnår tværtimod et bedre image", siger Mogens Skov Hansen i Skovs Optik.

"Vi vil ikke have noget imod, at optikere sender os kunder til samsynstræning, men beder os om at sende

Tegne efter spejling

kunden tilbage", samtykker Lars Vej hos Wichmann Optik i Svendborg, hvor stort set alle henvisninger i øjeblikket kommer fra andre faggrupper end optikere.

Det ligger i sagens natur, at de optikere der har specialiseret sig i samsynstræning også er dem, der kender andre udbydere bedst – ligesom de er mere fokuserede på at finde personer med behov for samsynstræning i den grundlæggende synsprøve.

"Flere optikere bør overveje, om man vil tage det ind som et speciale, man kan tilbyde – eller finde en samarbejdspartner på dette område", siger Bjarne Hansen, der opfordrer til at "almindelige optikere" begynder at orientere sig i lokalområdet med henblik på at etablere samarbejde om henvisning.

Flere aldersgrupper har behov for samsynstræning

En af Mogens Skov Hansens foretrukne anekdoter handler om en håndværker, der blev henvist fra øjenlæge, fordi han ikke kunne læse. Mogens Skov Hansen foretog en 21-punkts analyse og konstaterede, at den unge mand ikke kunne kontrollere sine øjenbevægelser.

Træningen varede et par måneder, hvorefter den unge mand var i stand til at læse. Nogle år efter støttede Mogens Skov Hansen tilfældigvis på håndværkeren, der nu var blevet medlem af Mensa.

"Jeg har aldrig troet, jeg var dum, men jeg kunne jo ikke læse", fortalte den unge mand.

Mogens Skov Hansen har set mange eksempler på, hvordan både børn og voksne vokser i selvtillid og stiger i karakter-niveau efter succesfuld genoprettelse af samsynet.

Mange klienter er børn med læsevan-skeligheder, der henvises fra skoler og øjenlæger. Andre relevante grupper er midaldrende, der ikke kan vænne sig til deres flerstyrkebriller.

"Det er ofte privatbrillen, de ikke kan vænne sig til, og så tør de ikke få en erhvervsbrille", siger konsulent for Dansk Erhvervsoptik, Bjarne Hansen.

Også unge mennesker under 35 kan opleve problemer med at læse på en skærm og forsøger uden held at løse problemet ved at skifte briller eller erhverve sig skærmbriller.

Det er først når de møder en erfaren og samvittighedsfuld optiker med kendskab til samsynstræning, denne type kunder bliver opmærksom på, at de har et samsynsproblem.

Disse typer "middelstore samsynsfejl, der fører til spændings- og udtrætnings-symptomer", lever ifølge samsyns-eks-perten Torben Helstrup "en skyggetil-værelse" i Danmark.

Patienten bygger et fastlagt kompliceret mønster

I den tunge ende af skalaen ligger personer med erhvervede samsynsfejl såsom patienter i genoptræning efter hjerneskade, hjernerystelse, piskesmæld eller sygdom.

Henvisninger kommer typisk fra genoptræningscentre, neuropsykologer, fysioterapeuter, kiropraktorer og speciallæger, der tilsammen henviser langt flere end optikere internt.

Flere vil søge samsynstræning i fremtiden

I øjeblikket meldes der meget lange ventetider hos offentlige skeleterapeuter, som ofte tager op til seks patienter i timen, oplyser Torben Helstrup. Andre optikere med kendskab til samsynstræning understreger, at behovet vil stige markant i den nærmeste fremtid.

Ifølge Bjarne Hansen vil den øgede mængde nærabarbejde føre til stigende fokus på samsynstræning som behandlingsform.

Det samme mener optiker Lars Vej hos Wichmann Optik i Svendborg:

"Vi kommer til at se mere til dette. I dag ser vi oftere læsebriller til børn og unge de sidder meget inde ved deres computer. Al fysisk leg er også en slags samsynstræning. Jo mindre man får trænet gennem leg, jo dårligere rustet er man også."

Bjarne Hansen citerer internationale undersøgelser, som peger på et udtalt behov på samsynstræning hos 5 procent af befolkningen.

Derfor er det afgørende for branchen at øge det generelle uddannelsesniveau med hensyn til samsynstræning, inkludere forundersøgelse for samsynsproblemer i den almindelige synsprøve, samt på landsplan at etablere et rimeligt dækkende netværk af optikere, der henviser til samsynstræning.

"Den enkelte optiker må gøre op med sig selv, om man vil sende ud af huset eller tage specialet op. Dette med at tilpasse briller igen og igen, der ikke løser problemet er jo rigtig dårlig forretning", siger Bjarne Hansen.

Samsynstræning er ikke autoriseret af Sundhedsstyrelsen, og behandlingen er ikke indeholdt i det, en arbejdsgiver skal betale.

"Det ændrer ikke ved, at det er en del af synsprøven at afsløre samsynsfejl. Samsynstræning giver ikke blot bedre arbejdsliv, men også fritidsliv. I mine øjne er det en meget professionel fagmand, der kan sit kram, der henviser, når der opdages et andet behov. Det gør også, at virksomheden får en meget større tillid fra kunden", siger Bjarne Hansen.

Samsynstræning dækkes af flere større private sygeforsikringer til behandling af skader.

"Vi tager det som en anerkendelse af, at vores baggrund er den evidens-baserede synspleje", siger Torben Helstrup, der opfordrer optikere med interesse for samsynstræning til i begyndelsen at knytte sig til erfarne udøvere.